

La xarxa viària de la ciutat

Els projectes d'urbanització del passeig de Mossèn Constans i el de la Puda s'inscriuen dins el conjunt de millores d'infraestructura de Banyoles. En ambdós casos la incidència del projecte supera el marc estrictament local del carrer perquè es tracta de dos vials molt importants de connexió i d'entrada a la ciutat, d'una banda cap a l'estany i de l'altra cap a la carretera de Mieres.

Amb aquestes dues obres s'ha procurat solucionar els

problemes bàsics d'infraestructura i de funcionalitat viàries alhora que es reforça el caràcter suburbà i paisatgístic que els atorga el mateix emplaçament, donat que es tracta de dos vials situats a la frontera entre la ciutat construïda, els eixamples residencials de baixa densitat i els espais naturals veïns: Estany, font de la Puda....

Fins ara aquests dos passeigs presentaven un nivell bastant baix d'urbanització i eren deficitaris en serveis bàsics com les vorades, voreres i desguassos pluvials; el de la Puda ho era també en il·luminació. El projecte actual, a més de cobrir aquestes necessitats, ordena i elimina la disbauxa de cables aeris de llum i telèfon.

El passeig de Mossèn Constans

La intervenció proposada per al Mn. Constans s'ha fet seguint els criteris següents:

- Assignar espais per a vianants i per al trànsit rodat en funció de les prestacions actuals i de l'ordenació urbanística prevista pel Pla General.
- Primar l'espai per a vianants de forma progressiva a mesura que hom s'aproxima a l'estany.
- Adequar un carril "bici" des de l'accés a Mata o Camós fins a l'Estany i la Puda.
- Reservar espai per a aparcaments, especialment on es preveu una major densificació residencial i a l'entorn de la Clínica.
- Solucionar les cruïlles conflictives com la de Camós o la del passeig de la Puda evitant els semàfors. Aquesta opció implica, lògicament, la reordenació parcial de la xarxa circulatòria d'acord amb el plànol de vialitat. Les cruïlles se solucionen evitant, on sigui possible, els gir a l'esquerra i amb la utilització dels sentits de preferència allà on no hi hagi espai disponible.

Vista del passeig de Mossèn Constans a l'alçada de la cruïlla amb el passeig de la Puda

JAUME RIBERA





Formalment es proposa:

- Integrar les diverses solucions funcionals en un projecte unitari.
- Formalitzar diverses places al llarg de l'itinerari (rectangular, l'el·líptica ja existent, triangular i circular) que pautin i dignifiquin el passeig.
- Donar més protagonisme a la vegetació amb la utilització d'espècies autòctones com són el plàtan, el pollancre, el bedoll, el xiprer i l'alzina.

La solució proposada és la d'un passeig amb tres seccions diferenciades sensibles a les distintes prestacions viàries. Un primer tram entre la plaça dels Països Catalans i la plaça "el·líptica" que tindrà quatre carrils per a la circulació rodada amb 11 metres d'amplada, aparcaments laterals i voreres de 4 m. El tram intermedi entre aquesta plaça i el passeig de la Indústria té dos carrils de circulació amb un total de 8 m, aparcaments laterals en fila o en bateria i voreres entre 3'50

i 8 m. Finalment, el tercer tram, fins al carrer de la Sardana, on s'ha donat més importància al pas dels vianants i s'ha plantejat un passeig ample en el marge dret, en direcció a l'Estany, que serveix de suport al trànsit de vianants del centre de la ciutat cap a l'Estany. La secció d'aquest tram és: una calçada central de 7'50 m, una vorera i aparcament de 6'50 i el passeig lateral de 10 m d'amplada.

Quant als paviments, s'ha utilitzat o es preveu d'utilitzar, aglomerat asfàltic en calent per a la calçada i els aparcaments singularitzant algunes cruïlles i places amb llambordins de formigó i per a les voreres tres tipus de material:

1) En el primer tram, peces de pedra artificial (unes polides, un 20 %, i altres sense polir, un 80%) que es combinen de forma semblant a la pavimentació ja existent a la plaça dels Països Catalans. Per a la formació d'escossells i rampes s'utilitzarà el mateix tipus de material però de mesures més petites i paral·lelepèdiques.

Plànol projecte Mossèn Constans i de la Puda; en la segona i tercera fase hi ha hagut unes variants al llarg del procés, especialment a l'alçada de la ctra. de Camós i del carrer de Pere Alsius



2) De la plaça "el.líptica" fins al passeig de la Indústria, un tipus de peces de coloració vermellova, similars a les toves ceràmiques però fetes amb morters i àrids que garanteixin una adequada resistència al trepig. Aquesta solució es combina amb llambordins de formigó als guals i a les cruïlles.

3) Paviment mixt d'aglomerat asfàltic de color vermellós i de llambordins de formigó en el tram comprès entre el passeig de la Indústria i el carrer de la Sardana. A la zona del passeig-rambla, l'aglomerat s'encaixa entre una franja de llambordins al peu de les cases i un parterre de gespa que el separa visualment i funcional de la calçada.

Pel que fa a l'arbrat i la vegetació s'ha defugit la solució estereotipada de plantar un mateix tipus d'arbre de forma contínua i repetitiva, s'ha procurat diversificar el tractament de

la vegetació per aconseguir una major qualificació de tot el recorregut. S'han utilitzat com a arbres bàsics el lledoner, el til·ler, el bedoll, els pollancres *itàlica* i *alba pyramidalis* que es combinen en determinades zones amb el xiprer, el cedre, l'alzina i la magnòlia, donant un caràcter més paisatgístic al passeig. En els escossells correguts i parterres s'hi ha de plantar gespa i arbusts per formar una vegetació retallada que permeti separar els aparcaments de les voreres.

La il·luminació complementarà aquesta diversificació del Passeig combinant tres tipus de lluminàries: unes de caràcter funcional de 9 m d'alçada per l'enllumenat de la calçada, unes altres per reforçar els itineraris de vianants amb columnes de 3 m., i finalment un tipus de focus per vegetació i parterres amb il·luminació ambiental i difosa.

Fuses i Viader,
arquitectes

Perspectiva de la cruïlla entre el passeig de Mossèn Constans i el carrer de la Sardana

El passeig de la Puda

La intervenció en el passeig de la Puda comença a la cruïlla amb el de Mossèn Constans i s'acaba davant mateix de la Font Pudosa. Aquesta via, amb una longitud total de 740 m, tenia fins ara característiques més pròpies d'una carretera que no d'un passeig urbà pròpiament dit.

La solució adoptada manté els grans plàtans ja existents, conformant així una agradable avinguda arbrada. La calçada central té 5 m i les voreres laterals tenen una amplada força generosa de 4'20 m. Aquesta distribució, juntament amb el fet que hi hagi edificacions residencials amb jardí, permet disposar d'un itinerari molt agradable per als vianants que vagin a la Font o al passeig de Dalmau.

La pavimentació de la calçada del passeig s'ha fet aprofitant el ferm de formigó existent i amb una regularització i asfaltat final. A les cruïlles i als guals s'ha utilitzat un paviment amb llambordins de formigó i els límits del paviment afronten amb unes preces prefabricades de formigó que defineixen l'escossell linial dels plàtans i amb unes vorades-rigola a la resta. El paviment de les voreres és un tractament continu d'aglomerat asfàltic en calent de color vermell fosc; només queda interromput per unes peces prefabricades de formigó col·locades en sentit transversal que assenyalen les



Perspectiva de l'almeació dels plàtans centenaris del passeig de la Puda.

entrades dels aparcaments de les cases.

S'ha col·locat un sol tipus de lluminària, que serveix tant per al trànsit de vianants com per al dels automòbils. Tenint en compte els grans plàtans que conformen una espessa massa arbòria, s'ha instal·lat un tipus de fanal baix (4'50) de manera que queda per sota de l'inici de la capçada de l'arbre. Aquests fanals s'han situat al mig de l'escossell corregut, i sobre la mateixa columna hi ha dues lluminàries oposades, una per a la calçada i l'altra per als vianants.

Quant a vegetació, el projecte s'ha limitat a

completar puntualment la doble filera de plàtans existents. Aquests arbres queden limitats per un escossell linial de 1'20 m d'amplada que separa la vorera de la calçada central. En aquest escossell s'hi ha plantat una espècie tapissant que necessita un manteniment mínim.

Dins el projecte d'urbanització del passeig es contemplava també el tractament paisatgístic i arquitectònic de la Font Pudosa, que ha quedat formalitzada com un recinte tancat respecte al passeig i a l'arbreda circumdant. L'esplanada queda encerclada

per un banc de pedra i una tapiària de tuies tot resseguint la forma el·líptica insinuada pels arbres. El recinte interior s'il·lumina amb dos tipus de lluminàries: unes col·locades sota els bancs que donaran una llum rasant al paviment i les altres contribuiran a destacar el monument central. El terra s'ha pavimentat amb pedra de Banyoles. Amb aquestes reformes el recinte de la Font Pudosa s'ha convertit en un "locus" tranquil i aïllat de la carretera de Mieres que passa pel costat.

Fuses i Viader,
arquitectes

El fet olímpic i el desenvolupament urbà

El Pla General d'Ordenació Urbana de Banyoles, té vigència des de la seva aprovació definitiva el 7 d'agost de 1984.

Es tracta d'un planejament moderadament desenvolupador i que va tenir un procés de redacció amb certa singularitat. El primer Ajuntament democràtic va confiar en l'equip de Manel Solà Morales, un dels urbanistes de més prestigi de Catalunya, la redacció del Pla General. Davant la complexitat que comportava intentar que el planejament fos d'àmbit comarcal, o al menys supramunicipal, es va optar perquè els treballs de redacció seguissin fins a la seva definició d'objectius, d'acord amb el contingut de l'article 125 del Reglament de gestió urbanística, un tractament unitari que implicava als municipis de Banyoles, Porqueres, Camós, Cornellà i Fontcoberta.

Era per tant un planeja-



JAUME RIBERA

Vista de la urbanització del carrer de la Sardana, paral·lel al Front d'Estany, en la segona línia ha d'absorbir el trànsit que abans passava pel costat de les aigües de l'estany. A sota, visió del Front d'Estany a l'alçada del carrer Prior Agustí, amb el bici-carril.

ment de 5 municipis redactat de forma coordinada i per un mateix equip tècnic. Les especials característiques polítiques del moment i la incidència dels interessos municipals en varen reduir sensiblement les ambicions dels seus plantejaments.

Pel que fa a Banyoles, el Pla General es fixava tres grans objectius, tal com s'explicita en la memòria.

1. Connectar els barris surgits a la vessant est de la Canaleta amb la resta de la ciutat, mitjançant la concentració del creixement de la ciutat cap a aquesta zona i el planteig de nous elements d'infraestructura viària i de serveis que fessin possible aquest canvi d'escala.

2. Una solució satisfactòria de la travessia de la circulació Girona-Olot.

3. Una ordenació paisatgística i esportiva del front de l'Estany, particularment en el sector nord de la façana urbana, resolent també el vell contenciós dels terrenys del Parc de la Draga.

El mecanisme que utilitza el Pla General per desenvolupar aquests objectius són els habituals en tot planejament —d'acord amb el que assenyala la llei— com és el cas de les figures de planejament intermèdies: plans parcials, sòl urbanitzable no programat, estudis de detall, etc. amb una aposta clara per la figura de les unitats d'actuació.

Avui, un cop transcorregut amb escreix el termini de 8 anys fixat en el Pla d'etapes, el grau de desenvolupament del Pla s'ha de considerar escàs.

Tot el sòl urbanitzable destinat a assolir el primer objectiu de "connexió de barris" continua sense desenvolupar-se efectivament i la seva tramitació es troba en estat incipient en el millor dels casos.



El mateix es podria dir de les unitats d'actuació tendents a desenvolupar la marxa viària interna i a qualificar els espais urbans.

Malgrat tot, la nominació de Banyoles com a subseu olímpica ha actuat sens dubte com a element clau —el més important sinó l'únic— que ha permès donar una empenta d'altra manera impensable al desenvolupament del Pla General.

De fet, dos dels tres objectius bàsics plantejats —la resolució del trànsit intern i els conflictes ciutat-estany— han rebut un fort impuls fins a esdevenir l'eix principal de les actuacions urbanes dels últims anys.

Pel que fa al primer punt, la construcció de la variant de Banyoles, amb les quatre connexions a la ciutat, no sols han de resoldre el problema de trànsit, sinó que el fet que aquesta variant i les seves connexions principals discorren per la banda est, suposen sens dubte un primer pas de cara a aquesta reivindicada connexió de barris. El desdoblament de la C-150 i les seves connexions amb la variant, al marge de consideracions de traçat o estètiques, ha d'actuar positivament a resoldre no sols problemes viaris de Banyoles, sinó també aspectes d'àmbit comarcal, de desenvolupament industrial, de serveis, etc.

A l'empar del fet olímpic s'ha abordat també la majoria de les figures de planejament

que implicaven l'entorn de l'Estany, amb realitzacions tan significatives com la urbanització del front d'Estany, la recuperació paisatgística de la seva banda est, la creació d'un carril bici a l'entorn d'ell, la urbanització i edificació del sector nord de la ciutat (Vila Olímpica), la creació i arranjamet del parc de la Draga, l'arranjament dels eixos de comunicació ciutat-estany (Mossèn Constans, passeig de la Puda, c. Sardana, anell circulatori, etc.)

Aquest desenvolupament urbanístic ha anat acompanyat de la creació o reforçament d'equipaments bàsics pel que fa a la qualificació de la zona (Club Natació Banyoles, poliesportiu, àrea de Picnic de la Draga, etc.)

Un fet puntual de 8 dies de durada (les proves de rem) han permès desenvolupar més aspectes del pla general que 8 anys de gestió anodina.

Els aspectes pendents, com l'assenyalat de connexió de barris, la creació de sòl industrial, zones verdes interiors, equipaments, obertura de l'eix transversal, etc., situen el Pla General en una cruïlla delicada que ha de portar sens dubte a una revisió global d'ell, malgrat no haver-se esgotat, revisant-ne les prioritats i apurant els mecanismes de gestió que en permetin la materialització.

Josep Riera i Micaló,
arquitecte

Aspecte del passeig
de Dalmau,
un cop acabat.

JAUME RIBERA

